SUOMEN VESISTÖSÄÄTIÖ

Vesistöpaneeli 2024

Eduskunnan ympäristövaliokunnan kuuleminen 13.11.2024

Markku Marttinen

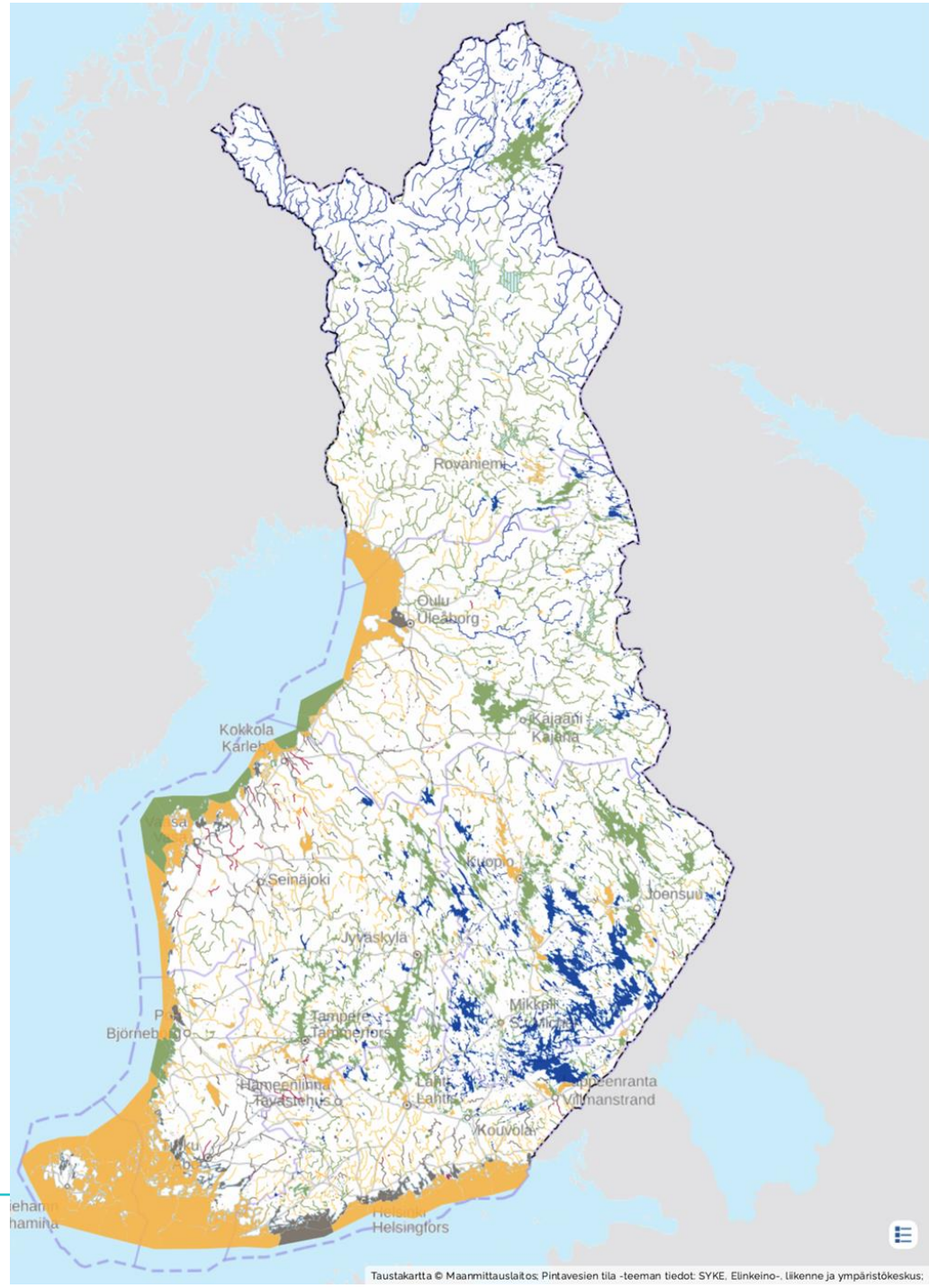
Vesistöpaneeli

Suomen vesistösäätiön ja vesistöpaneelin tavoitteena on säilyttää vetemme puhtaina myös tuleville sukupolville

Vesien tila

+ jätevesikuormitus on vähentynyt 1970-luvulta lähtien
- maa- ja metsätalouden kuormitus jatkuu
- suurin osa rannikkoa ja siihen laskevia vesistöjä edelleen huonossa kunnossa
- kirkkaat selkävedet tummuvat
- vesiluonto uhanalaistuu
- EU:n vesipuitedirektiivin tavoitteita ei ole saavutettu
- luontokato ja ilmastonmuutos uhkaavat myös vesiämme

Pintavesien tila

Väri kertoo vesistön ekologisen tilan. Voimakkaasti muutetut ja keinotekoiset vedet ovat katkoviivoituksella tai raidoituksella.*

- Erinomainen
- Hyvä
- Tyydyttävä
- Välttävä
- Huono
- Ei tietoa

Joet

- Voimakkaasti muutettu
- Keinotekoinen

Järvet ja rannikkovedet

- Voimakkaasti muutettu
- Keinotekoinen

*Voimakkaasti muutetuilla ja keinotekoisilla vesillä arvioidaan tila suhteessa parhaaseen saavutettavissa olevaan tilaan.

Vesistöjen merkitys ja vesiensuojelutyö Suomessa

Vesistöt ovat tärkeä osa suomalaista sielunmaisemaa, arkea ja hyvinvointia

Suomessa on:

- 782 000 kesämökin omistajaa
- 1,5 miljoonaa vesialueen omistajaa
- 1,8 miljoonaa vapaa-ajankalastajaa

Merkittävä osa Suomessa tehtävästä vesiensuojelutyöstä tehdään vapaaehtoisvoimin

- mökki- ja kotivesistön suojelu ja kunnostustyö
- tarvitaan tietoa, osaamista ja resursseja, jotta laajempi muutos on mahdollinen

Jos valuma-alueelta tulevaan kuormitukseen ei puututa, vapaaehtoinen työ vesiemme hyväksi valuu suurelta osin hukkaan.

Hallituksen esityksen myönteisiä vaikutuksia vesistöillemme

- Vesien tilatavoitteen sitovuus ja heikentämiskielto estävät vesistöjen tilan heikkenemistä ja parantavat vesistöjen tilaa luvitusten kautta
- Ympäristötavoitteista poikkeaminen mahdollistaa vesistöjen, soiden ja pilaantuneen maaperän kunnostushankkeet, jotka tilapäisesti aiheuttavat haitallisia vaikutuksia
- Aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten resursseja esitetään lisättäväksi esityksen toteuttamiseksi

Hallituksen esityksen kielteisiä vaikutuksia vesistöillemme

- Suomen vesistöjen ja vesiluonnon tila tulee paikoin heikkenemään tai pysymään kehnossa tilassa:
  - poikkeukset
  - tilan lievennykset
  - aikataulujen jatkamiset
- Monet hankkeet, joille poikkeuksia voitaisiin myöntää, ovat erittäin haitallisia vesistöille ja vesiluonnolle.
- Määräaikojen pidentyessä Suomen rannikko ja lukuisat rannikon läheiset vesistöt jäävät edelleen hyvää huonompaan tilaan.

Hallituksen esityksen puutteita

- Ei tuoda esille vesistöjen huomattavaa merkitystä vesiluonnolle ja meille ihmisille.
- Hankkeiden haitallisia vaikutuksia vesiluonnolle ja ihmisille vähätellään.
- Kestävän kehityksen ja yleisen edun määrittely on suppea
- Luonnonolosuhde ei ole pätevä peruste aikataulujen pidennyksille, koska
  - Hyvin toimivat maa- ja metsätalouden kuormituksen vähentämistoimet ja niiden tukijärjestelmät ovat olleet jo hyvin kauan vesiensuojelusuunnitelmissa ja toimenpideohjelmissa.
- Ei esitystä vesilain uudistamisesta ns. nollavelvoitevoimaloiden osalta.

Vesistöseurantoja on kehitettävä

- Vesien tilan seurantaa on kehitettävä luonnonolosuhteiden nykyistä perusteellisemmaksi selvittämiseksi.
- Tämä voidaan toteuttaa mm. tihentämällä avovesikauden näytteenottoa ja hyödyntämällä uutta tekniikkaa.
- Luonnonolosuhteiden muutosten seurannassa on vesien tummuminen tullut isoksi asiaksi. Tummumista voi kuvata veden värillä tai liuenneen humuksen pitoisuudella. Tämän tekijän mukaanotto luonnonolosuhteiden muutoksen arvioinnissa on tärkeää.

- Vesien hyvää tilaa ei tulla saavuttamaan, niin kauan kun niiden pilaaminen saa jatkua.

- Tarvitaan systeeminen muutos, joka johtaa siihen, että vedet otetaan huomioon yhteiskuntamme kaikilla osa-alueilla.

Aika toimia vesiemme tilan parantamiseksi on nyt!

SUOMEN
VESISTÖSÄÄTIÖ

Kiitos!

Lisää tietoa:
www.vesistosaatio.fi
https://vesistosaatio.fi/vesistopaneeli/
www.facebook.com/vesistosaatio
#vesistosaatio